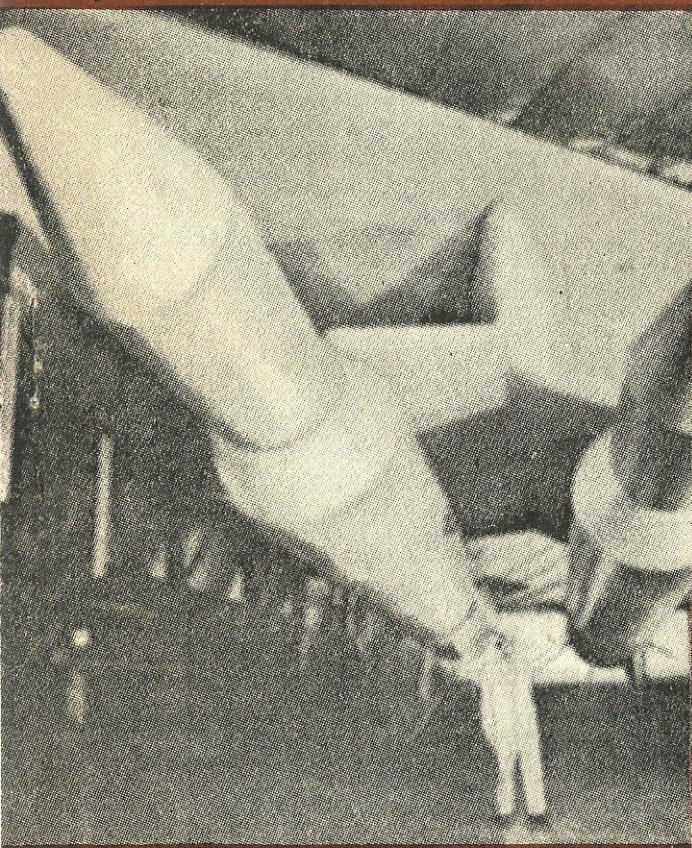

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צקלון

לקט תרגומים

התוכן

- 3 ביצד יפעלו הרגלים הממוכנים? הקול' ג. ה. הופרט
- 8 התקפה בדרך של הסתננות המיור ר. ט. מורלין
- 15 מהי עצמתה של הודו המיור א. אירבאלאנס
- 26 נסיונות בקורס אימונים חפזו הגנ' ג. פון שואפנבורג

צבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"

חשון תשכ"ג — נובמבר 1962

מס' 116

מערכות

בית-ההוצאה של
צבא הגנה לישראל

העורך הראשי: אל"מ אלעזר גלילי
סגן העורך הראשי: סא"ל גרשון ריבלין
קציני מערכת: רביסרן ל. מרחב
רביסרן צבי סיני
מרים נתנאל

„צקלון“: קצין-העריכה שרגא גפני
„מערכות“: קצין-העריכה רביסרן משה ברימר
„מערכות-ים“: קצין-העריכה רביסרן אריה בר-ציון
„מערכות-חימוש“: קצין-העריכה רביסרן יעקב לצרוס
„מערכות-שריון“: קצין-העריכה רביסרן שאול ביבר
„מערכות-הפלס“: קצין-העריכה רביסרן ברוך ספיר
המערכת והמנהלה: הקריה"ת"א, רח ג' מס. 1

תמונת השער

„סקיבולט“ — מיל אויריקרקע אמריקני חדש

לאחר לבטים לא מעטים בדבר השאלה איזה הטיל הפחות פגיע לפעולה נגדית של האויב, הגיעו המומחים האמריקניים למסקנה, כי הטיל הנורה ממטוס פגיע פחות מן הטילים האסטרטגיים הנורים מבסיסים קבועים.

בתמונת השער — דגם נסיוני מתקדם של הטיל „סקיבולט“, שהוא המלה האחרונה בטילי אויריקרקע אמריקניים ארוכיטוח.

הודפס באמצעות משרד הבטחון — ההוצאה לאור

„הדפוס החדש“ בע"מ

כיצד יפעלו הרגלים הממוכנים?

הקולונל ג. הארי הופרט, צבא ארה"ב

התכונות הדרושות לנגמ"ש

הנגמ"ש הנוכחי שלנו, הדגם "M 113", הינו כלי-רכב "בן הדור השלישי". אסור שתנוח דעתו של חיל-הרגלים מכלי-רכב זה; הכרחי להכניס בו שינויים ושיפורים. אכן, נגמ"ש זה מחונן במהירות טובה וביכולת-ביצוע על-פני שטחים ללא-דרך, העולים בהרבה על כושר-ההתפרסות ברגל על פני השטחים הקשים ביותר. צלליתו נמוכה למדי; יש בכוחו לצלוח נהרות ואגמים; אפשר להטיסו ממקום למקום, ובכך הוא מקנה לחיל-הרגלים לא רק ניידות-טקטית אלא אף ניידות-איסטרטגית.

נגמ"ש זה בנוי משלד חמרון (אלומיניום) קל-משקל. המחפה שמעניק שריונו אינו רב די הצורך, משום שחיל-הרגלים אינו שואף להגדיל את מידות הרכב ומשקלו. ברם, יש בו כדי לספק לצוותו מידה ניכרת של הגנה כנגד רסיסים, אש נשקקל, אש פגזים-רסיקיאור של ארטילריה, מספר השפעות של חום-דנפץ ואף כנגד קרינה רדיו-אקטיבית.

המושגים אשר למידת המחפה הרצוי מגוונים ביותר. לאחדים אין כל חפץ בשריון, בטענם שאם אי אפשר להשיג הגנה שלמה ומוחלטת, מה טעם בהגנה כלשהי? אחרים שואפים לתוספת שריון, כהגנה מפני כלי-זין גדולים יותר. הדבר ממנו מתעלמים תכופות הוא העובדה שכל דרגת-הגנה שהיא מחייבת

פשרה-זוויתור בסגולותיו האחרות של כלי-הרכב: משקל, כושר-ביצוע או אריכות-ימים. הנגמ"ש מטיפוס "M 113" מהווה פשרה מתקבלת-על-הדעת בין תכונות מתחרות אלו ונראה שהוא עונה על הדרישות הנוכחיות של חיל-הרגלים.

אי-אפשר להשוות את הנגמ"ש למשפחת כלי-הרכב הבלתי מחופים. כלי-הרכב הגלגליים ושטחיה-הקרקעית אינם אלא כלי-רכב בלתי-לוחמים. אין ביכולתם לצלוח מקוימים, ניידותם בשטחים-ללא-דרך דלה ביותר ואין בהם כדי לספק לחיל-הרגלים הגנה אף מפני קשיי מזג-האוויר הרגילים.

הנגמ"ש מספק לחיל-הרגלים של היום — ושל מחר — יתרונות ניכרים: * הוא מבטיח טקטיקה משופרת של צות חילות-משולבים בדרגי הפלוגה והגדוד הממוכנים.

מקורות ומחברים

(הארות והערות לקורא)

כיצד יפעלו הרגלים הממוכנים?

מאת הקולונל ג. ה. הופרט

בחוברת "צקלון" הקודמת (מס' 115) הובאו תחת הכותרת הכללית "הטקטיקה של נגמ"שים" שלוש רשימות מתוך העתונות הצבאית הסובייטית המשקפות את הדעות הסובייטיות בתחום האמור; ואילו עתה מציגים אנו, במאמר "כיצד יפעלו הרגלים הממוכנים", גישה (אופיינית למדי כיום) של קצין אמריקני בנושא זה — נושא המעסיק עתה צבאות גדולים וקטנים כאחד.

המחבר הוא אחד המדריכים הראשיים בביה"ס לרגלים של צבא ארה"ב, ומומחה ללחימה נ"ט. מאמרו תורגם מתוך בטאון חיל-השריון של צבא ארה"ב, "שריון" ("Armor").

התקפה בדרך של הסתננות

מאת המיור ר. ט. מורלין

האם נוהג אתה למנות בין צורות קרב-ההתקפה המקובלות השונות גם את ההסתננות? — או שרואה אתה בה עדיין אורח-הפעולה ההולם רק כוחות מיוחדים, או יחידות גריליה? אכן, הרואה אותה כן מתעלם ממספר קרבות מן העבר הקרוב, בהם הוכח כי הסתננות, אף של יחידות גדולות (בגודל גדוד ואף יותר מזה) היא ברת-ביצוע — ויש בכוחה לכבוש מערכי-אויב אשר התקפה "מסורתית" לא תוכל להם. המאמר מפרט את הגורמים שהנחילו באותם קרבות את ההצלחה לכוח המסתנן, וקובע על פיהם מהם התנאים הדרושים להסתננות מוצלחת של כוח סדיר גדול-למדי. וקוראי ה"צקלון" יזכרו בודאי כי ישנם גם מצבים ותנאים (הן גיאוגרפיים והן של יחסי-כוחות כלליים כגון — כשעדיפות מוכרעת ליריב, באזור ההסתננות, או עדיפות בכוח שריון, ועוד כיו"ב) שבהם אין סיכויים להצלחה של הסתננות כצורת-ההתקפה: (ראה "פשיטת הריינג'רים" ב"צקלון" מס' 93. על גורל מעללם הנועז של גדודי ה"ריינג'רים" האמריקאיים במבצע נסיון-הפריצה מתוך "ראש-החוף" של אנצ'ו).

מקור המאמר — ירחון הצבא ההודי "ג'ורנל" השירות המאוחדים ההודי ("U. S. I. journal").

מהי עצמתה של הודו?

מאת המיור אדגר אובאלנס

הודו נלחמת עתה בגבולה הצפוני עם סין האדומה; ורבים שלא התחסו אולי בכובד-ראש רב להתרחשויות אלה שואלים עתה — משגדל הקפן והתרחב — מה יש לה להודו "להציג" כנגד הסינים באותה חזית הררית קשה? והמה סיכוייה במאבקה הצבאי נגד "הענק הסיני"?

על שאלה "אקטואליות" זו משיב לנו קצין בריטי, המתמחה בהכרת צבאותיהן של המדינות בחלקי-העולם השונים — הלא הוא המיור אובאלנס, (המשך — בעמ' 7)

* הוא מאפשר התקדמות ואיגוף במשך התקפה, תחת מחפה צמוד של אש-מסייעת.

* יש ביכולתו להתגבר במהירות על מכשולים-נגד-אדם, או פשוט, לעקפם.
* הוא מגן מפני נשק-הקל של האויב, מפני רסיסים ומפני השפעות שטחים שזוהמו זיהום רדיולוגי או כימי.

* הוא מגביר את עצמת-האש של יחידת-הרגלים המסתערת, אף בלחמה ברגל (נשק האורגני של הרכב ניתן יהיה להסרה ולהצבה על הקרקע).

* הוא משפר בקרה, מיקום ומהירות-תגובה (ביצוע) של היחידה-הלוחמת.

* הוא יכול לסייע לתנועה דרך — או סביב — איזורים של עצים נפולים, עיי הריסות, שלגים עמוקים, נהרות ואגמים, והרבה מעצורים אחרים לניידות ברגלי וברכב-גלגלי.

(1) הכוונה כאן, כמובן, לטיפוס הסגור של הנגמ"ש — אשר יש ומתקינים אותו במיוחד, או מאטמים אותו במיוחד, לחציית שטחים כאלה. — המערך.

הוא שומר על רענונתם של הרגלים

* הוא שומר על רענונתם של אנשי-הרגלים, וכך יוכלו ללחום באופן תכליתי יותר עם רדתם מרכבם.

* הוא מספק מתקני חימום-וייבוש ניידים כדי להקל את מצוקתו של הלוחם הפרט במזג-אוויר קר ורטוב.

* הוא נושא בקרבו מלאי של תחמושת ואספקה חיונית.

* הוא מהווה אמצעי להמשכת תנופת-ההתקפה.

אימתו ילחמו הרגלים מתוך הנגמ"ש

אין ברצוני לטעון כי חיל-הרגלים לא ילחם עוד לעולם ב„רגלי“. יהיה צורך במבצעים של לחימת-מגע מהודק כדי להשמיד את יחידות-האויב וכדי להשתלט על יעדים ולטהרם. פעולות אלו תהיינה עזות ונמרצות, אך יחסית קצרות-זמן.

ברם, אם אפשר יהיה להשתלט על היעד ולטהרו תוך פרק-זמן קצר עוד יותר מזה ותמורת מספר קטן יותר של אבידות — עלידי חיל-הרגלים הרכוב בכלי-רכב קלי-שריון (והיורה לפרקים מתוכם), הרי שיש הצדקה לתפיסה הדוגלת ביחידת הרגלים הממוכנת.

חיל-הרגלים הרכוב בנושאי-גייסות „אורגניים“ קלי-שריון אינו צריך להיות שונה מחיל-הרגלים אחר, אלא רק במהירות תנועתו ובפגיעותו המופחתת לסיכוני-הקרב.

תמיד עוד יהיה צורך בפעולה-ב„רגלי“ לשם פיטרול, סיור, אבטוח, ביעור והסתערות. ההבדל העיקרי יהיה בכך שעצמתה האמיתית של יחידת-הרגלית תבוא לה מכושרת-מרונה ועצמת-אשה המשופרות, ולא מכמות (מסת) כוח-האדם שבה. בשעת היישום בפועל, מורכבת המסה מעצמת-האש וכוח-האדם הדרושים, המובאים יחדיו בעזרת הניידות לנקודת-ההכרעה.

הכרחי לנצל את מהירותם של נושאי-הגייסות, ניידותם ומחפה שריונם-הקל. בהתקפה, מתקדם חיל-הרגלים רכוב בנושאי-גייסות במהירות תחת המחפה-הצמוד של אש-מסייעת. במצבים ידועים יכולים נושאי-הגייסות לנוע מתחום לתחום, בדלגים בין עמדות-דפילדיות, הם מתמרנים עד אל קרבה רבה ככל האפשר לעמדת-ההסתערות, שם יורדים הגייסות וממשיכים בהתקפתם על היעד ב„רגלי“. הרגלי-הנהג, איש-הכיתה, נשאר עם נושאי-הגייסות כשהוא נכון לספק אש-מסייעת, לעזור בהזמנת תוספת אש-מסייעת, או לספק אבטוחה-מקומית. זאת ועוד — הוא מוכן לאסוף את הכיתה ולהמשיך בהתקפה ב„רכוב“.

במקום בו כופה המצב על חיל-הרגלים לרדת מרכבו במרחק-מה מן היעד, מתקדמים נושאי-הגייסות, הנעים בדלוגים בין עמדות דפילדיות, בקרבה רבה ככל האפשר לחיל-הרגלים המתקדם, כשהם מתמידים לסייע להתקפה בכלי-הנגשק המותקנים על גבי כלי-הרכב.

בנסיבות ידועות יהיה אפשרי, אף מבלי לרדת מן הרכב, לשטוף את התנגדות האויב ולהשמידה על-ידי ניצול כושר-הלחימה של נושא-הגייסות. אין אני מטיף ללחימה בדרך-קבע מתוך הנגמ"ש. ברם, אל לנו לשלול מעצמנו יכולת זו ללחום מתוך נושא-הגייסות תוך כדי הגנה-עצמית, בתנאי-חירום (לדוגמה — נגד מארב) ובמהלכם של מבצעי ניצול-הצלחה מהירים. הכרחי שתהיה לנו יכולת ללחום בחיל-הרגלים שכנגדנו בכל אשר יהיה.

סיבה נוספת לכך שאין אני רואה את הנגמ"ש בתור אמצעי-תובלה של גייסות ותו-לא, הוא הנשק התקני הרב-תכליתי של כלי-הרכב, הניתן להסרה ולהורדה מן הרכב, ואשר יהיה בו כדי לשפר את יכולת-הלחימה של חיל-הרגלים.

הלכת-הלחימה האמריקנית מול הרוסית

עובדה היא כי רגימנט-הרגלים-הממוכן הרוסי מצויד ב-108 נגמשי"ם תקינים, מסתייע ב-32 טנקים תקינים וכן כולל כרגיל עוד 32 טנקים נוספים. כאשר יתייצב מולנו מספר כה גדול של נגמשי"אויב, הכרחי שהנשק ה"אורגני" של נגמשינו יוכל להמטיר אש על נגמשי-האויב עד כדי שיתוקם, או הגבלת תנועתם וכפיית גייסותיהם לרדת מתוכם כדי ללחום ברגלי.

באופן תקין לא יאסרו הנגמשי"ם שלנו קרבי-אש על רכב האויב, אבל משום שלאויב-נרבכוח תהיה עליונות מספרית במיכון, אסור לנו לשלול מעצמנו כל עצמת-אש העשויה לסייע לנו לאזן את עדיפות-המיכון של האויב.

הלכת-המלחמה הרוסית קובעת, כי חיל-הרגלים שלהם ישאר ב"רכוב" עד לרגע בו יאלץ לעבור למצב "רגלי". כלי-נשקנו חייבים לכפות עליו מעבר זה ממצב למצב, מטוח גדול ככל האפשר. כך אנו מצמצמים את ניידות האויב וקונים לנו יכולת להמטיר על גייסות האויב הנעים לאיטם ב"רגלי" אש המכוונת במישורן על-ידי חיל-הרגלים שלנו. כלי-הנשק ה"אורגניים" של נגמשינו יעמידו לרשותנו יכולת מוגברת זו.

שימוש נוסף — ננדי-מטוסי

נוסף על הטיל האישי "ראד-אי", יש לתת בידי חיל-הרגלים נשק אשר יבטיח לו הגנה נגד-אווירית מקומית צמודה. מערכת-נשק "אורגנית" זו על גבי הנגמשי"ם שלנו תאפשר לנו להרחיק את האוויריה-הטקטית של האויב מעל לראשי החיילים הרגליים שלנו. עצמת-אש נוסח-מטריה זו, תכפה על מטוסי-האויב מנמיכי-הטוס להתנשא לגבהים רמים יותר, אשר בהם יוכלו כלי-הנשק הנ"מ המצוינים שלנו — הטילים מטיפוס "הוק" ו"מאולרי" — לפתוח עליהם באש תכליתית.

(2 הנורה מן הכתף, בידי חיל יחיד. — המערך.)

יש הטוענים, כי בעיות לוגיסטיות של אחזקה ותדלוק של הנגמשי"ם המתרבים עלולות להיות מעבר ליכולת של שירותי-הטכניים. די לסקור את דברי-הימים, ולעיין במיוחד בקורותיהן של יחידות-השריון הגרמניות או במעבר הצבא-האמריקני מסוסים לכלי-רכב, כדי להוכיח, כי בעיות תחזוקה ובעיות לוגיסטיות שכאלה כבר נפתרו בעבר וכי על קשיים מסוג זה אפשר יהיה להתגבר גם בעתיד. אכן, אין ספק כי קיימות בעיות, אולם מלחמה כשלעצמה אף היא בגדר בעיה-רבתית. אם יש בכוונתנו להביס את האויב, שומה עלינו לצייד עצמנו לא רק בכלים הדרושים להבטחת הצלחה אלא אף בשירותים הנדרשים לכלים אלה.

הנגמ"ש אינו בגדר סתם אוטובוס המיועד להסעת חיל-הרגלים ממקום למקום. הנגמ"ש הוא רכב-לוחם דינמי ו"אורגני" אשר יסייע לחיל-הרגלים לבצע את משימתו תוך זמן קצר, ואבידות מעטות, ככל האפשר.

מקורות ומחברים

(המשך מעמ' 2)

שכתב בין השאר ספר אחד על מלחמת-הקוממיות ואחר על מלחמת-סיני (מאמרו על מצרים — ארבע שנים לאחר מלחמת-סיני ראה אור ב"צקלון" מס' 99). המאמר לקוח מתוך ירחון ביה"ס-לפיקוד-ולמטה של צבא ארה"ב, "ההשקפה הצבאית" ("Military review").

נסיונות בקורס אימונים הפז

מאת הגנרל ג. פון שואפנבורג

חיים אנו בעידן של התראות קצרות ביותר. בין מועד הגיוס-הכללי של צבאות ובין מועד הטלת היחידות לקרב לא יעמדו תכופות לרשותם אלא ימים ספורים בלבד, ובמקרה הטוב — שבועות אחדים. ומאידך גיסא, יש וחלות במלחמות — או בין פרקי-החימה "בלתי-רשמיים" — הפוגות שממדיהן כנ"ל; מה ניתן לעשות כדי לנצל תקופה כזו ניצול-מירבי לאימון הגייסות והכשרתם לקרב? הזאת — לאחר שנתברר בינתים כי ישנו פרצות בהכשרת הגייסות, או כי השינויים במסיבות הטקטיות (ולפרקים גם בחימוש) שחלו בינתיים, מצריכים סיגול אורח-האימון אליהן והקנית יכולת מסוגים נוספים. על שאלה חיונית זו משיב גנרל-שריון גרמני רב-נסיון, (כיום — בדימוס). מאמרו לקוח מתוך "ג'ורנאל הצבא האוסטרלי" ("Australian Army Journal").

התקפה בדרך של הסתננות

המיוור ר. ט. מורלין, צבא הודו

כוחה של הסתננות, לעומת התקפה מקובלת

ליד העיירה הקטנה קאסינו מתנשאת „גבעת המנזר“ האדירה. שלוחה זו של האפנינים האיטלקיים מוצגת על-ידי היסטוריונים צבאיים כדוגמה של פני-קרקע בלתי-נבנית להיכבש. אך היסטוריונים מלומדים אלה שוכחים לציין, כי ניסו לכבוש פני-הקרקע אלה רק במערכה מסורתית, מערכה הערוכה-מראש כיאות לכל פרטיה ודקדוקיה עם הרעשה מכינה וכו'.

חומה טבעית גדולה זו, שחסמה את הדרך אל רומא, היתה כזכור היעד העיקרי של קורפוס אמריקני מעולה בחורף העגום של ינואר 1944. בגבורה שאין ביכולתן של מלים לגמור עליה את ההלל התקיפו האמריקנים חומה זו, אך לשוא. שתי דיביזיות מצוינות שלהם נדלדלו על מדרוניו סחופי-הרוח של אותו הר קודר. המפקד העליון של בעלות-הברית בזירת איטליה, שלא נרתע מתבוסת הדמים ההתחלית, „סחט“ את הארמיה השמינית שבחזית האדריאטית ונטל ממנה את שתי הדיביזיות המעולות ביותר שלה, כדי לערוך התקפה שניה. שתי עוצבות לוחמות גדולות אלה, הדיביזיה ה-2 הניו-זילנדית והדיביזיה ה-4 ההודית נקטו אותה מתכונת-התקפה שבה השתמשו האמריקנים קודם לכן. גם הן נכשלו. פעם נוספת הוטלו להתקפה, ושוב נכשלו.

במשך ששת השבועות הטרגיים, אך מעוררי-הגאווה, שבועות של תקוה ומתיחות שציינו את המערכות השניה והשלישית של קאסינו, הושג רק הישג-נצחון קצר אחד. ב-17 במארס, שני לילות אחרי שנפתחה ההתקפה השלישית, קצרו אנשי הגדוד ה-1 לרגימנט גורקה ה-9 (של הדיביזיה ההודית ה-4) תהילת-נצח באחד המעללים הגדולים ביותר של המלחמה. גדוד עז-נפש זה של הרריים למודי-מלחמה הגיע אל יעדו, „גבעת התלין“, המרוחקת 200 מטרים בלבד מן המנזר — עמוד-התווך של מגנני האויב. יתרת הדיביזיה היתה הרחק בעורפם, שרויה עדיין בלחימה על יעדה הראשון. כיצד כה העמיקו חזור בני גורקה אל תוך מגנני האויב? הם עשו זאת, בלי-משים, על-ידי הסתננות. בתחילה עברה פלוגה אחת בדרך מקרה בלבד. למחרת בבוקר השתאו אנשיה, בעמדם על טיב העמדה היחידה-במינה, שתפסו בתוך שטח האויב. המפקד לא כילה זמנו לריק.

ובאותו לילה העלה אטראט את יתרת הגדוד במעלה ההר, מחלקה אחר מחלקה. במשך מספר יממות שלא תישכחנה דבקו בני גורקה בעמדתם הרופפת אך רבת-היתרון, בקוותם כי הצלחתם הקצרה והמזוהירה תנוצל במלואה. העובדה שדבר זה לא נעשה, הריהי פרשה בפני עצמה.

קרב קטן ומבודד זה של בני גורקה, שנערך חרש בין הקרבות העזים שניטשו סביבם, מעניק לנו מזון רב למחשבה. מדוע לא הופעלה טקטיקת הסתננות כחלופה (אלטרנטיבה) להתקפות הישירות והערוכות-מראש, לפי כל פרטיה ודקדוקיה של המתכונת המקובלת, בהן דבקו בעלות-הברית? במלחמת העולם השניה, הממוכנת ביותר בדבריהימים, סיכלו תנאי הקרקע ומוגה-אוויר ששררו בקאסינו, את הפעלתן של מכוונת-המלחמה החדישות בנות-זמננו. הקרבות ניטשו שם בין כוחות קטנים של רגלים חמושים ברזבים, מקלעים ורימוני-יד. תחת להטיל באורח הסר-טעם עוצבה אחרי עוצבה להסתערויות שנראו כמעשיהתאבדות, כלום לא מוטב היה לנצל את פני-הקרקע הקשים ותנאי האקלים הגרועים, על-ידי שימוש

בטקטיקת הסתננות? אכן, התנאים ששררו שם הכתיבו את הצורך בכוח-מסתנן. הקרב של בני גורקה מעניק לנו הזדמנות לחקור את טיבה-רכוח של שיטת התקפה זו — ההסתננות. היפאנים והסינים השתמשו בטקטיקה זו — הראשונים בבורמה והאחרונים בקוריאה. — בהצלחה מרובה. אך הלקחים של מלחמות אלה, שנערכו לא-מכבר, עוד לא נלמדו על-ידינו, היהודים, בשום מקום שהוא בצבאנו אין אנו מלמדים או מאמנים עצמנו בטקטיקת-הסתננות. חוברות ההסברה וההד-רכה הנוכחיות של הצבא ההודי אינן מזכירות אותה, להוציא קטע דל אחד בחוברת על לוחמת ג'ונגל, הממליץ במעורפל להשתמש בטקטיקה זו. למזור, חוברת זו עצמה שמה דגש חזק יותר בדרכי הלחימה נגד טקטיקת-הסתננות. הרי לכם תופעה בלתי-טבעית קלאסית באורח החשיבה הטקטית שלנו. וזאת מכיון שבמשך זמן רב מדי ראינו בהסתננות דבר-מה שיש להתגונן בפניו. בהלך-המחשבה השמרני שלנו, אין להעלות על הדעת שימוש בטקטיקה „בלתי-מסורתית“ זו בהתקפה.

משמעות ההסתננות

מהי הסתננות? חוברת-הדרכה נושנה מימי מלחמת-העולם ה-2 מתארת אותה כ„פכפוך“, דהיינו מעבר או „חלחול“ טפין-טפין דרך פגעים קטנים עד למאוד; או „שחיקה“, שמשמעה כרסום מגנני האויב. החוברת מדגימה זאת על-ידי זרם מים הנתקל במכשול או במחסום בנתיבו. במקרה של מכשול, המים הזורמים בראש מוצאים מיד את הדרך — או הדרכים — הקלות ביותר לעקיפתו, והזרימה נמשכת בכיוון הכללי הדרוש. במקרה של מחסום, יגלו המים הנעים בראש את

הנקודה הרפה ביותר. לאחר שנמצאה נקודת-תורפה זו, יבוא להחץ מאחור, וישלים וינצל את הפירצה שנוצרה בדרך זו.

אם ניישם דימוי זה בשדה-המערכה, תהא ההסתננות המוצלחת תלויה בעיקר בסיוור הפעיל והתוקפני של הגייסות הקדומים. משימתם תהא למצוא ללא דיחוי את נקודות-התורפה במערכת-ההגנה של האויב, או את הדרך הקלה ביותר לעקפה. היסטוריון צבאי מערבי הביא תאור נאות אחר של הסתננות. מערכת-ההגנה שיש לחדור בעדה, כתב, היא מעשה שתיוערב של עמדות חזקות וחלשות. כל קו חפרות, אחרי הרעשה, חלש יותר בנקודות בהן פוצצוהו פגזים; מצויות גם בהכרח, נקודות-תורפה טבעיות כגון שטח מת וגישות מכוסות שלא רכן יכול תוקף לחדור. שוו בנפשכם את השתיוערב הזה כמיכסה-מסורג על ביב, שהסורגים הם הנקודות החזקות בו, ואילו הרנחים שביניהם — נקודות-התורפה. מעשה-הסבכה כגון זה יעמוד בפני מהלומות פטיש, וכן לא תוכל לתחוב אפילו קופסת-גפרורים דרכו. אך הוצא נא את גפרוריך מתוך הקופסה, הדליקם והטל אותם על מיכסה הסבכה, ואחדים מהם יעברו. הללו יפלו אל תוך הביב שאינו מאורר כדבעי — הלא הם אזורי העתודה — ויגרמו להתפוצצות.

משימותיו של כוח-מסתנן תוקף

תכלית ההסתננות היא לפרוס כוחות חזקים בעורף האויב ולהטילם להתקפות על קווי-התחבורה והקשר שלו, התקני עורף מנהליים, מפקדות עוצבה, אזורי הצבת תותחים ומקומות מסתור וחניה של שריון האויב, וכן לכבוש מיצרי-הרים ו"צוארי בקבוק" של תחבורה ולחלוש עליהם. מעמדות בצורות וחזקות בעורף האויב, עליהם להטרידו ולשים לו מארבים בכל שלב ושלב, ולמנוע בעד אספקה ותגבורות מהגיע אל אזוריו הקדמיים של האויב. המשימה האחרונה, אך לא בסדר העדיפויות, קובעת כי אפשר להטיל על כוח-מסתנן לתקוף את עורפה או אגפה של עמדת אויב תוך תאום עם התקפה חזיתית.

מה דרוש להצלחת ההסתננות?

כדי שיהידיה או יחידת-משנה תצליח להסתנן בין קווי-האויב אל עורפו, נחוצים מספר תנאים שבלעדיהם, או לפחות בלעדיו מרביתם, אין סיכויים סבירים שההסתננות תצליח. התנאים העיקריים הם פני-שטח מתאימים, לא מישוריים מדי, ראות לקויה, כושר-גופני מעולה של החיילים, יומה תוקפנית בקרב הפיקוד ומירב ידיעות על מערך האויב ועל הפערים שבתוכו, שיושגו באמצעות פטרולים.

גדלו של כוח מסתנן

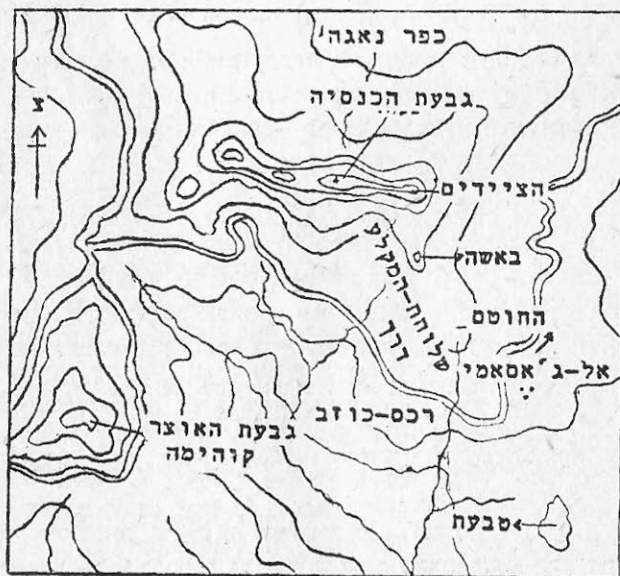
גדלו של כוח מסתנן תלוי בעיקר במשימה המוקצית לו. להשמדת מוצב-

תצפית של האויב, או לכיבושו, אפשר להשתמש במחלקה או בפלוגה, אך אם המשימה היא להתקיף עמדת-עומק של האויב בתאום עם התקפה חזיתית, עשויה עצמתו של הכוח המסתנן לנוע מפלוגה ועד לחטיבה, או אף דיבזיה.

דוגמה להתקפה גודרית תוך שימוש בטקטיקת הסתננות — כבורמה במערכה על קוהימה במאי 1944, נכשלו שתי התקפות חזיתיות שערכה החטיבה ההודית ה-33 על משלטי הכפר נאגה היפניים, אשר היו מוגנים בעצמה מרובה ביותר, ואשר חלשו על קוהימה. ארצו הוחלט לנסות להסתנן אל שלוחת-המקלע. למשימה זו הוקצה הגדוד ה-4 לרגימנט הקלעים ה-1 של בני גורקה, שנמצא בגבעת-האוצר.

שלוחת-המקלע היא בליטה הררית המורכבת משתי גבעות, באשה ו"החוטם", אשר שתיהן נמצאו מאחרי המוצב היפני העיקרי, ולמרגלותיו. משלוחת-המקלע אפשר היה להמטיר אש כלפי מטה על עמדת-המדרון האחורית של "הכנסיה" ו"הציידים", שהיו שני מוצבים יפניים, ופטרולים ומארבים יכלו לפעול משם כנגד קו התחבורה של היפנים.

לפיכך הוחלט למצוא נקודת-תורפה במגננים היפניים על שלוחת-המקלע.

משלט הכפר נאגה

ולסגן בשעות הלילה כוח חזק די-הצורך להחזיק בבסיס מוצק ולעמוד בפני כל התקפת-נגד יפנית, עד שיוכל הגדוד כולו להתבסס שם במשך יום המחרת. לגדוד הוקצו שלוש יממות לסיור הגישות אל שלוחת-המקלע ולמציאת נקודת-התורפה קודם לביצועה של תכנית-הסתננות זו.

„רכס כוזב“ היה בליטה הררית קטנה החולשת על הדרך, והיא נועדה לשמש מקפצה ראשונה בעת ההסתננות.

הפטרולים דיווחו כי אין כוחות אויב, לא על „רכס כוזב“ ולא על „החוטם“. גבעת באשה נמצאה מוגנת בעצמה רבה על-ידי שורת עמדות, ולפי האומדן הוחזקה בידי 40 יפנים. הבליטה ההררית „טבעת“ הוחזקה אף היא, בידי 30 יפנים, בעמדות חפורות. בדרך ג'אסאמי הציב האויב שני מחסומי-דרכים, האחד בריחוק כמאה מטרים ממזרח ל„רכס-כוזב“, בואכה ג'אסאמי, והשני בריחוק כמאה מטרים מערבה ל„רכס כוזב“, בכיוון לקוהימה.

על יסוד הידיעות שהשיגו הפטרולים, נתקבלה התכנית דלהלן:

(א) פלוגת רובאים אחת תסתנן ותעלה על „רכס כוזב“, ותתבסס מעל לדרך ג'אסאמי. על פלוגה זו לצאת את גבעת „האוצר“ מיד עם רדת החשכה. הוטל עליה גם לפטרל הלאה משם עד ל„חוטם“, מיד אחרי בואה אל „רכס כוזב“, על-מנת לנדא שהיפנים לא תפשוהו במשך הלילה.

(ב) פלוגת רובאים שניה תסתנן ותעלה על „החוטם“, ותתבסס עליו לפני הנץ השחר. פלוגה זו לא תעזוב את „האוצר“ לפני צאתה של הפלוגה הראשונה להתבסס על „רכס כוזב“, וזאת — למקרה שהפלוגה הראשונה תיכשל.

(ג) פלוגה שלישית תתכונן לנוע במעלה „רכס כוזב“ מיד אחרי שהתבססה הפלוגה השניה על „החוטם“, ולהיכון להתקיף את באשה בסיוע ארטילריה וטנקים, אם היפנים לא נסוגו במשך הלילה. הידיעה על דבר הנסיגה — או אי-הנסיגה, של היפנים, נועדה להתקבל מאת הפלוגה השניה, אשר עם הגיעה אל „החוטם“ נועדה לפטרל את השטח עד לבאשה. הוערך כי הפלוגה השלישית מן-הסתם לא תעזוב את „האוצר“ אלא שעה קלה לפני עלות השחר.

המתכננים קיוו כי יוכלו לסגן את הפלוגות הראשונה והשניה אל יעדיהן ללא התנגדות. ברם, אם תהא התנגדות קלה, היה על שתי הפלוגות האלה להמשיך בנסיון ההסתננות שלהן. מאידך גיסא, אם ייתקלו בהתנגדות חזקה, על הפלוגות לסגת.

למעשה, הסתננותן של שתי הפלוגות אל „רכס כוזב“ ואל „החוטם“ נחלה הצלחה שלמה, ושתייהן נתבססו על יעדיהן לפני שהאיר היום, ללא התנגדות. עם שחר יצאה הפלוגה השלישית את „האוצר“ עם פקודה להעריך על „החוטם“.

הם התקיפו את באשה מן „החוטם“ (בריחוק כמאה מטרים), ולאחר לחימה קצרה כבשו את היעד. עם כיבוש באשה, נעה יתרת הגדוד, להוציא פרידים, כלי-רכב ממונעים וסגל לא-חיוני, אל ראש „שלוחת-המקלע“ ונתבססה שם. סך-הכל של האבידות במבצע זה היה 12 איש, פצועים קל. היפנים הופתעו הפתעה גמורה, ולא היתה להם ברירה אלא לנטוש את העמדה אחרי התנגדות-מה.

מלים ספורות על אודות אורח הסתננותן של שתי הפלוגות הראשונות: התנועה מן „האוצר“ נעשתה עורפית, בגלל פנייה-שטח הקשים עד למאוד. כל פלוגה נעצרה בריחוק כמאה מטרים מיעדה, ופטרול שוגר לפניו מן המחלקה הנעה-בראש. שעה קלה אחרי צאת הפטרול לדרך, החלה הכיתה שנעה-בראש לזחול למעלה, ונעצרה ממש על סף היעד עד שפגשה בפטרול אשר דיווח כי השטח פנוי. אז נעו הכיתות לפניו ועד-מהרה היו למחלקה שהיתה חישי-מהר לפלוגה.

בדרך זו היה רק חלק קטן מן הפלוגה מוטל אלי-קרב, אילו היו היפנים שולטים בבליטה ההררית.

טקטיקת הסתננות בממדים גדולים

מישגה הוא לחשוב, כי טקטיקת-הסתננות ניתנת להפעלה אך ורק על-ידי כוחות קטנים, או בשטח סגור. היפנים סיפקו דוגמות של הסתננות בכוחות גדולים, ביער-יעד. בקוריאה סיננו הסינים בהצלחה מרובה כוחות בעצמת חטיבה ואף למעלה מזה. בשטח פתוח מוצאים אנו דוגמה מעולה ביותר לטקטיקת הסתננות בקרבותיו המזהירים של הגנרל או'קונור כנגד הכוחות האיטלקיים של גראציאני בצפון-אפריקה. הדוגמה הבאה מתוך קרב שערכה הדיביזיה ה-4 היהודית בצפון-אפריקה, מיטיבה להדגים את הטכניקה של טקטיקת-הסתננות בשטח פתוח. בואדי אקאריט, בראשית אפריל 1943, נראה כבלתי-אפשרי לחזור אל גבעות זנאט התלולות, שהחזקו בידי האויב. יתכן שגם הגרמנים סברו כך. אך פטרול של הגדוד ה-2 לבני גורקה חדר לתוך המערך הזה וגילה פער במגנני האויב, ודרך שהולכה במעלה התלול אל לב המערך ואל ראשי הגבעות החולשות עליו. בלילה אפל המק-עבר הגדוד בלאט דרך הפער, פלוגה אחרי פלוגה, כשהמחלקות נעות כלפי חוץ, ימינה ושמאלה, בתוך המערך. לשעה 02.00 הגיעו אל המשלטים והיו קוטלים כל מי שנפל לידם. רגימנט סאסאקס הבריטי עבר דרך הפרצות שיצרו בני-גורקה והמשיך לנוע כלפי חוץ, הלאה משם כלפי צפון, ובשורה של הסתער רויזות מהירות כבש את המשלטים החיוניים להגנת אגפה של הדיביזיה ה-50. הרגימנט ה-16 של פונג'אב עשה כדבר הזה בכיוון לדרום, ועד לשחר „קרעה“ החטיבה ה-7 את המערך עד לעומק 1.800 מטרים. אוראן בצעה החטיבה ה-5

ההודית (המורכבת מן הגדוד ה-9 לבני-גורקה, רובאי רג'פוטאנה ורובאי אסאקס) הסתננות נועזת וכבשה חישמהר את המערך כולו. השריון, בהגיע תורו, היה הפשי לנוע ישר דרך מערך זה. (ראה מפה בעמ' 33).

טקטיקת ההסתננות הפינית

הסינים מיומנים עד לאורך בהפעלת טקטיקת הסתננות בהתקפה. נאמר בדוקטרינה הטקטית שלהם, כי כל אימת שאפשרי הדבר, עליהם להפעיל טקטיקה זו בהקשר עם שתי השיטות העיקריות של התקפה, דהיינו התקפת לפיתה והתקפה חזיתית. הסינים מפעילים יחידות בעצמת מחלקה ועד לגדוד, עם אחוז גדול של כלי-זין אוטומטיים, כדי להסתנן סביב אגפיה של עמדת האויב המועדת להתקפה, ולהתבסס על-פני גתיבי-ההספקה בעורף הכוח המגן. יעודם הוא למנוע החשת תגבורות והפעלת עתודותיו של האויב, ולהתנגד לכל נסיגה שהיא של הכוחות המגינים.

טקטיקת ההסתננות הסינית בקוריאה נוצלה ביתר-שאת בתנאים מסוימים, שאחדים מהם מובאים להלן:

- א) כאשר הראות מוגבלת או מוקטנת.
- ב) כאשר מצויים גייסות ומפקדים מאומנים ומקצועיים.
- ג) כאשר פני-הקרקע נאותים.
- ד) כאשר האויב מפוזר מאוד, ויש פערים בין עמדות-ההגנה שלו.
- ה) כאשר האויב אינו דרוך על המשמר, או חסר אמצעים לגילוי תנועת גייסות בודדים.

סיכום

הפעלת טקטיקת הסתננות בהתקפה כאמצעי להשגת תוצאה מהירה ומכרעת, הוונחה מאוד במלחמת-העולם השנייה. עלינו לזכור זאת בהתאמננו לקראת המל-חמה הבאה, שכן אם נתעלם ממנה, תישכח טכניקה זו ותוצג בפנינו מחדש על-ידי אויבנו. בהתחשב בסוג פני-הקרקע שבו עלולים אנו להילחם, ובאויב האפשרי שעמו נתנגש, הכרח שנכלול טיפוס זה של טקטיקה התקפית באימונינו. טכניקת ההסתננות מתאימה במיוחד לחייל ההודי. הגנרל-מיוזר דה-רגינגאן, בספרו "מיבצע נצחון", חלק שבו מיוחד ליכלתו של הצבא ההודי בסוג זה של התקפה. אין ספק שעלינו להכיר בזאת בעצמנו ולעשות כל מאמץ ללמד את חייל-הרגלים שלנו את טכניקת ההסתננות. כל מפקד-רגלים שילמד ויבין טכניקה זו, יינתן, כי בשדה-המערכה משתלמת ההסתננות יפה-יפה.

השאלה שרבים שואלים אותה

מהי עצמתה של הודו?

המיוזר אדגר אורבאלאנס, צבא בריטניה

שתי מעצמות-ייבשה ענקיות, הודו וסיני-האדומה, צומחות ומתפתחות באסיה זו בשכנותה של זו. רב המשותף לשתיהן — אוכלוסיות עצומות, רמות-חיים נמוכות, שעור-ילודה גדלים-והולכים במהירות — ושתיהן שואפות והותרות לקראת תעוש מהיר.

כל אחת מן השתיים שקועה עמוקות בבעיות הפנים והכלכלה שלה, וניתן היה לשער כי לשתיהן טרדות רבות מכדי שתעסקנה בתוקפנות בינלאומית. באשר להודו, היא נהנתה מתפקידה כמעצמה-רבתי נייטרלית המתווכת בין "מזרח" ל"מערב"; סיני-האדומה, לעומת זאת, נתקשרה כליל לקומוניזם ולכל הכרוך בו. בידי סיני-האדומה נקוטה מדיניות של "התפשטות-שוחקת" (מלשון — שחיקה). כבר עתה לוחכים ללא הרף גלי השטפון האדום את מרגלות רכסי ההימליה¹.

מסופר על ראש-משלת הודו, מר נהרו, כי לא מכבר השיב, משנשאל בנוגע להגנת ארצו, "הגנה מפני מה?"

*

מה כוחה של הודו? היש ביכולתה לסכור תכליתית את השטפון הפורץ מצפונה?

תתי-היבשת של הודו, חצי-האי המשתלח מגושי-היבשה האסייתית לתוך הארץ-קינוסיה-הודי, מוגן במשך מאות בשנים מפני פולשים מצפון על-ידי רכסי-ההימליה העצומים. בתחומי נכללים שטחי-ארץ מגוונים, למן הרים ויערות-עד ועד למדבריות צחיחים וביצות סחופות-מים.

בצפון-מערב נחה פקיסטן. בצפון — טיבט, שכעת הפכה למחוז של סין-האדומה, כשרק מספר קטן של מדינות-חיץ קטנות, — כמו נאפל, בוטאן וסיקים — לחוץ בינה ובין הודו. במזרח נחות פקיסטאן-המזרחית ובורמה. גבולה היבשתי של הודו משתרע לאורך יותר מ-13,500 ק"מ. אשר למעלה מ-4200 ק"מ מהם מהוים גבול משותף בינה לבין סיני-האדומה.

האוכלוסיה בת 438,000,000 נפש (מעודכן לשנת 1961) גדלה-והולכת במהיר-רות; הוערך כי לשנת 1966 תעלה על 492,000,000 וכי עשר שנים לאחר מכן

(1) ה"לחיקה" הפכה, כידוע, למתקפה ממש. — המערך.

תגיע עד כדי 625,000,000 נפש. אכן, מספרים אלה יש בהם כדי לעשות רושם רב. הדרכים נמתחות ומחברות את הערים הראשיות, הנמלים ושאר המרכזים. אך עד אשר נתחוויר בעליל כוונותיה התוקפניות של סין, הוליכו אך דרכים מעטות לעבר רכסי ההימליה. מאז כבר הוחל בסלילת רשת של דרכים איסטרטגיות המוליכות לעבר הגבול הצפוני.

בחדש מאי 1951 נתרחה הפלישה הסינית לטיבט — שהיתה עד אז בגדר חלל-ריק מבחינה מדינית וצבאית — והביאה את הקומוניזם ממש עד גבולות הודו. אחר-יכן באו שנים מספר של אי-ודאות. נהרו, על אף השמיים המתקדרים, הטיף לאמונה בדור-קיום בשלום עם סין הקומוניסטית, בסרבו להאמין כי הגרוע מכל אמנם עלול להתרחש עד שנודעו על-ידי "מהפכה" נוספת שארעה בטיבט בחדש מארס 1959. באותה עת נמלט הדלאי-למה, מנהיגה הרוחני והחילוני של טיבט, דרומה — אל הודו.

ששה חדשים לאחר מכן ארעה בגבול ההתנגשות רבת-המשקל הראשונה בין גייסות הודיים לגייסות סיניים.

ה צ ב א

בריטניה קיימה תמיד צבא-קבע גדול של גייסות הודיים בהודו, נוסף על חיל-המצב הבריטי. הצבא-ההודי של שנת 1939, שחוויל על בסיס של התנדבות, מנה מעט יותר מ-177,000 איש. למספר זה ניתן היה להוסיף עוד 55,000 איש, חיילי הצבאות הפרטיים של המדינות העצמאיות-למחצה. במשך מלחמת-העולם השנייה התרחב הצבא במהירות עד אשר מנה בסך-הכל יותר משנים-יחצי מיליון איש ושמו יצא לתהילה בתוך "צבא המתנדבים" הגדול שבדבר-הימים. מש-נסתיימה המלחמה נמסה עצמתו חיש-מהר וגודלו חזר להיות כמעט כמו בימים שלפני המלחמה.

כשזכתה הודו לעצמאותה, חולק הצבא בין הודו לבין פקיסטן, בעיקר לפי קנה-מידה של אמונה דתית. מתוך 23 רגימנטי-הרגלים, שכל אחד מהם מנה בין 2-5 גדודים, נתנו 15 להודו, וביניהם ששה מעשרת רגימנטי הגורקא (ארבעת האחרים נשארו בשרות הבריטי והופעלו בעיקר במלאיה); וכן 12 מתוך 18 רגימנטי-השריון (שכל אחד מהם לא עלה בגדלו על גדוד); 19 מ-27 רגימנטי הארטילריה; ובערך שני-שליש מיחידות הפלסים ושאר היחידות הלוגיסטיות. הדבר נתן להודו בסיס של כ-120,000 גייסות מאומנים ומנוסים, שעליו ניתן היה לבנות ובו אפשר היה להשיב על הצרכים של התרחבות מהירה.

נדרשו גייסות כדי לתפוס את מקומו של חיל-המצב הבריטי המפונה בתפקידי בטחון-פנימי, לאייש מפקדות ומרכזי-הדרכה, ולספק שרותים-מקצועיים אשר במרביתם ניתנו, בשעתו, בידי סגל בריטי. אחת הסיבות הדוחקות ביותר

להתפשטות היתה המלחמה עם פקיסטן השכנה. צבאות המדינות ההודיות מוורג בצבא הכללי ונוהל מסע-גיוס נרחב. השנים שבין 1948 ל-1953 היו שנות התרחבות, אשר בסופה מנה הצבא ההודי 500,000 איש. בינתיים אף הבטיח הסכסוך עם פקיסטן כי הצבא יזכה לעדיפות ידועה ולחלק נכבד מן התקציב-הלאומי.

הלחימה בקשמיר דעכה ונסתיימה ועובדה זו, נוסף על מדיניותו המוצהרת של נהרו שדגלה בדור-קיום בשלום ובנייטראליות, הביאה להפחתה בעצמת הצבא. בשנת 1959 גררה התוקפנות הסינית שינוי במגמה זו, שבעקבותיו חזר הצבא ההודי למירב עצמתו הקודמת — 500,000 איש. כעת מסופר כי אף עבר על מספר זה.

א ר ג ו ן ה צ ב א

ראש-המטה, עם המטה-הכללי השוכן בניידלהי, אחראי במישרין לפני שר-ההגנה האזרחי, השולט במדיניות-ההגנה ומכוונה באמצעות ראשיהם המקצועיים של שלושת הזרועות של הכוחות המזוינים. המטה-הכללי של הצבא מסתעף לענפים הרגילים לפי המתכונת הבריטית. לתכליות צבאיות מחולקת הארץ לשלושה פיקודים-טריטוריאליים — "הדרומי", "המזרחי" ו"המערבי".

עוצבות-השדה דבקות בדוגמת-הארגון הבריטית. שלוש בריגדות-מוגברות לדיביזיה ושלוש דיביזיות לקורפוס-צבא, בעוד ש"קבוצת-ארמיות" עשויה לכלול כל מספר שהוא של קורפוס-צבא, נוסף לגייסות המסייעים. הגם שלהלכה "מודבקת" על כל יחידת-שדה "תוית" שהיא שייכת לדיביזיה זו או זו, הרי לצרכים מעשיים ניתן לראות את הבריגדה-המוגברת כעוצבת-השדה הבסיסית. הצבא עודנו בעיקרו וברובו צבא-רגלים. החיילים מתאמנים ב-31 מרכזים רגימנטליים הודיים וגורקאים, כשכל מרכז דואג לצרכיו ותזונתו של מספר שונה של גדודים ותגברות של טירונים. הגדודים עצמם מרוכזים בבריגדות-מוגברות. גדוד-הרגלים מכיל ארבעה פלוגות-רגליות; פלוגת-מפקדה ופלוגת-מסייעת, בעצמה כוללת של כ-850 איש. ציודו כולל את נשק-הרגלים המקובל, כמו — רובים, מקלעים קלים וכבדים, מרגמות, ונשק נגד-טנקי מן הטיפוס הבריטי, אשר ברובו הינו מיוצר בהודו עצמה.

הלחימה בקשמיר בחורף 8-1947 הבהירה הבהר היטב את העובדה, כי חיל-הרגלים ההודי חסר אימון בלוחמת-הרים ובלוחמת-חורף. מרבית הגייסות שהופעלו בידי הבריטים לצורך מלחמות הגבול הצפוני-מערבי הנצחיות שלהם היו מוסלמים, שהיו רבי-תושיה בסוג זה של לוחמה. לפיכך הוקמו בריגדה-הררית ומרכז לאימוני לוחמת-הר-וחורף, וגם יחידות אחרות קבלו אימון-מיוחד; עד שהיו לבסוף לפחות שלוש בריגדות-מוגברות שנתמחו בסוג זה של לוחמה. מאז שנת

1960 נתרחב היקפו של סוג אימונים זה. התכנית חותרת לכך שמרבית יחידות הרגלים ההודיות תהיינה מוכשרות ללחימה בהרים ממש כללחימה במישורים, או בכל מקום אחר.

יחידות-השריון שולבו ומוזגו לקורפוס-משורין בן 12 גדודים הרכובים או על טנקים או על רכב-לחימה משורין מטיפוסים אחרים, שכמעט כולם מתוצרת בריטית.

מזה שנים מספר מייצרת לה הודו בעצמה את כלי-הארטילריה הקטנים הדרושים לה; וכך נתאפשר לה להגדיל במקצת את סוללות הארטילריה ההררית. הנגד-מטוסית, הנגד-טנקית וארטילרית-השדה שלה, מצויים שם למעלה מעשרים מפעלי חימוש, תותחים ומרכבים, אבל כלי ארטילריה כבדים עדיין הכרחי לרכוש בבריטניה.

אמצעי התובלה-המנועית גדלו, ביחס ישר לגידלו של הצבא, וכעת הודו אף מייצרת בעצמה משאית בת שלושה-טון. כמרכז הוקמו מספר פלוגות של פרדי-מעמס, לפעולה באיזורי ההרים. מרכז לאימוני-צנחנים הועבר מידי הבריטים לידי היהודים והללו כבר הקימו בריגדת-צנחנים.

לפי השמועה מצוי בהודו בית-הספר היחיד שבאסיה ללוחמת אוויר-רקע. חלק מן הצבא מוקדש למשימות ביטחון-פנימי והינו מוצב על פני כל הארץ, כשיחידות רבות מוצבות בקסרקטים הבריטיים הישנים. חלק גדול, אולי 12 עד 14 בריגדות-מוגברות, מרוכז ברגיל או בקשמיר או בצפון-מערב, למול פקיסטן. מאז החלוקה היה כל מערכו של הצבא-ההודי מכוון לעבר זה. ברם, בזמן האחרון נכפה על המנהיגים ההודיים להכיר בכך שלא משם תפתח עיקר הרעה, אלא דוקא מצפון.

הקצונה

סגל קצונה ההודי נתפתח במשך מלחמת-העולם-השנייה. הגם שהזרע נזרע עוד קודם לכן, היו אך קצינים הודיים מעטים לפני שנת 1939, משום שהצבא ההודי נתון היה בעיקר לפיקוד בריטי. "קציני המשנה-למלך", סוג של קצינים ילידים, פעלו כמפקדים-צוערים ומלאו במידת-מה את המחסור בקצינים הודיים. מספרים עצומים של הודים מן השכבות המשכילות נתקבלו במשך המלחמה, בלי שים לב לכת או דת. מרביתם הוכיחו עצמם כיעילים מאוד ובעלי כושר-הסתגלות רב. עם תום המלחמה שבו מרביתם לחיים האזרחיים. לפני שנת 1947 היתה הדרגה הגבוהה ביותר אליה הגיע קצין הודי — בריגדיר; לא היה זה ממדיניותם של בריטים להעלות הודים לדרגות גבוהות, מחשש לסיכוכים מדיניים. ברם, הגוף הקטן של קציני-קבע הודיים זכה לקבל אימון יסודי. נוסף על כך,

היה להם נסיון-קרב בשפע ועד לדרג-כינוני אף נסיון-מטה, כך שהיתה להם היכולת ל"הכנס לנעליהם" של הקצינים הבריטיים המפונים.

היה צורך להגדיל את סגל קציני-הקבע והוקדשה תשומת-לב לגיוסו של הומר-אנושי מתאים. למרבה-המזל היתה יוקרתו של הצבא — ועודנה — רמה. נתאפשר לו למשוך טיפוסים-אדם נאותים במספרים מספיקים כדי לענות ללא קושי על הצרכים הנוכחיים. יש בו עתה כ-12,500 קצינים, אולם בדרך כלל הינם קשישים למדי לגבי דרגתם או תפקידם. מצויים שם, למשל, מפקדי-מחלקות בני שלושים ומפקדי-פלוגות בני למעלה מארבעים. גיל-הפרישה לקצין שאינו מגיע לדרגת גנרל הוא ארבעים-ושמונה. אלו הפורשים מן הצבא, בהגיעם לגיל-הפרישה או לפני כן, מוצאים כי סיכויי-התעסוקה בחיים האזרחיים הוגנים למדי. הקצינים משקפים בדרך-כלל את האימון הבריטי שניתן להם, היות ואימצו לעצמם כמעט כליל הרגלים-צבאיים, אורח חיים, ארגון ומדים בריטיים. אנגלית היא השפה הרשמית, הם מקיימים מגע הדוק עם התפתחויות צבאיות בריטיות ומפגינים התענינות ערה בהתפתחויות אלה. הם חפשיים מן הנטייה לבזו למערב ולשקוע בפייגור וקפאיה-על-השמרים, שהיו טיפוסיים לתושבי-אסיה; אדרבא, הם עוקבים אחר ההגות וההתפתחויות הצבאיות החדשות. בתחום זה הם בעלי ידיעות-מעולות ומתקדמים, עד כמה שמרשה להם זאת תקציבם.

קיימים שני בתי-ספר-לקצינים אשר מועמדיהם נבחרים על-ידי ועדת-מיון כלל-חיילית. בערך 1750 פרחי-קצונה מקבלים דרגתם בצבא מדי שנה בשנה. "בית-הספר-לחיל-רגלים" ומרכזים מקצועיים אחרים מאמנים קצינים בנושאים טכניים ואילו "בית-ספר-למטה של שירותי-ההגנה" מאמן לתפקידי-מטה. בשנת 1959 הוקם "בית-הספר להגנה-לאומית", לשם אימונם של קצינים הודיים לקראת תפקידים ופיקודים בכירים.

בכללו של דבר, סגל-הקצינים מהווה גוף שמח-בחלקו, נאמן, חרוץ, בעל-יכולת ונבון. תעוזתו ומנהיגותו של הקצין ההודי בשדה-הקרב הוכחו די-והותר בעשרות חזיתות של מלחמת-העולם-השנייה. אין כל מקום לפקפק בכך שבעתות-מלחמה ייטיב הקצין ההודי ללחום.

הצבא-ההודי חסר כוח-עתודה מספיק של קצינים, דבר העתיד להכביד עליו במקרה של התרחבות. כוח-עתודה הוקם רשמית בשנת 1955, וכל הקצינים לשעבר, הנכללים בקבוצות-גיל ידועות, הומצו להצטרף. לא פורסמו כל תוצאות, אך קיימת סברה כי צעד זה זכה להצלחה חלקית בלבד. קיים ספק האם נרשמו לכוח-המילואים אף 20,000 איש, ואף מאלה שנרשמו רבים מאוד האנשים שגילם עולה על ארבעים שנה. יש צורך בגישה חדשה.

המגויסים

המחשבה-הצבאית הבריטית צדדה תמיד בדעה כי אחדים מעמיה של הודו

מפגינים תכונות מלחמתיות ברורות, בעוד שאחרים הם עמים רודפי-שלום במפורש. בהתאם לכך גייסו לצבא-היהודי רק מבין „הגזעים הלוחמים” ההינדיים, כמו בני דוגרה, ראג'פוטאנה, ג'אט, גארווליס, סיקים וגורקה, וסרבו לקלוט חיילים מדרום-הודו או מבנגל (כמובן אין אני דן כאן ביסוד המוסלמי אשר עבר לידי פקיסטן). במהלכה של מלחמת-העולם-השנייה נתעורר הכרח להרחיב את הבסיס לגיוסים. בני העמים ה„בלתי-מלחמתיים” שנתגייסו, נתונים היו לפיקוד בריטי, בעיקר בעוצבות לוגיסטיות. אולם אותם מעטים ששרתו בכל-זאת ביחידות-לוחמות ונטלו חלק בקרבות, לא נפלו בכושרם הקרבי משאר המגויסים, דבר שהוכיח כי הדעה הבריטית בענין זה היתה, קרוב-לודאי, קיצונית ומוגזמת.

עם החלוקה נמצא הצבא-היהודי החדש מורכב באופן בלעדי כמעט מבני „הגזעים הלוחמים” ההינדיים, ולפני הממשלה ניצבה בעיית הקניית צביון כללי-לאומי לצבא, על-ידי גיוס שעור יחסי של בני העמים המכונים „בלתי מלחמתיים”. תגובתם של אלו לקריאה להתגייס היתה דלה, קרוב-לודאי שמחמת שתי סיבות. ראשית, במשך תקופה ממושכת יצרו הבריטים קרמפריד בן השכבות-המשכילות לבין אנשי-הצבא. שנית, תורת אי-האלימות של מהטמה גאנדי הכתה שורשים עמוקים בנפש המוני העם. הבעיה עדיין קיימת, אך בהדרגה מתגברים עליה.

החייל ההינדי עצמו הינו אמין ויעיל, אלו מבני „הגזעים הלוחמים” מצטיינים במסורת ארוכה של שרות צבאי. הם מצטרפים לצבא בהתלהבות ובחשק. יתר-על כן, הלוחם הוא השני בחשיבותו מחמש הכתות שבמערכת הדתית והחברתית ההינדית, וכך הינו נהנה מיוקרה אשר במדינות אחרות מוענקת לחייל אך לעתים נדירות.

הצבא עודנו מושתת על בסיס של התנדבות, כשמרבית אנשיו חתומים על תקופת-שירות ארוכות. רמת-האימון גבוהה ומצבי-המשמעת ראוי-להערצה. גם רוח-הגייסות נמצאת ברמה גבוהה. החייל-היהודי כבר הוכיח במלחמה, כי הינו לוחם מטיל-אימה ומעורר-כבוד.

הצבא-הטריטוריאלי

לנוכח הצורך להעמיד צורה כלשהי של הגנת הקריהשני, החליטה הודו לחקות את השיטה הבריטית וליצור „צבא-טריטוריאלי” המושתת על התנדבות ושרות-חלקי. היו יחידות-מתנדבים כאלו עוד לפני 1947, אך מספרן לא היה רב. תכנית זו הופעלה בשנת 1949, כשנקבעה מטרה ארעית של גיוס 200.000 איש, אך התוצאות היו מאכזבות. לאחר שבמשך תקופה ממושכת היתה האוכלוסיה מנותקת מעניינים צבאיים, שלטה בקרב מרביתה הדעה כי „מלחמה היא עסקן של החייל, לא של האזרח”. אכן, היתה עליה קלה בגיוס בשנת 1954, אך בדרך-כלל „צלע” הענין באופן חמור עד לשנת 1959, שאז הוחש הקצב ודווח כי „הצבא

הטריטוריאלי” הגיע לכדי „90 אחוז” ממטרתו, דבר אשר מאז ועד עתה יתכן וכבר נשתנה.

יכולים להתגייס מתנדבים מבני 18—45. המתנדב מתחייב לשרת שבע שנים ב„צבא הטריטוריאלי”, ואחרי כן עוד שמונה שנים ב„עתודת הצבא הטריטוריאלי”. מכל המתגייסים נדרש להשתתף במחנה-שנתי בן 14—4 יום, וכן בשעות-אימון ידועות בערבים ובסופי-השבוע במרכזי יחידות „הצבא הטריטוריאלי” שלהם. יחידות אלו מוצבות בעיקר בערים. לפי התכנית תוקמנה יחידות נוספות כאלה, וניתן לצפות לכך שהמצבה כולה תוגדל, אם טרם נעשה כן.

במאץ להתגבר על חוסר-הענין הצבאי הכללי ועל אדישותן של השכבות המשכילות, הוקם קורפוס קדטים (חניכים) לאומי. הן נערים והן נערות בגילים בין 15 ל-19 מומרצים להצטרף. זו צורה של אימוני-נוער עם גון צבאי. נראה שעצמתו של גוף זה נעה אי-שם בסביבות 200.000, אך במשך השנים כבר עלה בידי להביא מספר גדול של בני-נוער במגע עם צרכיה הצבאיים של האומה.

חיל-האוויר

להודו יש חיל-אוויר משגשג ומתרחב.

מתוך „חיל אויר ההודי המלכותי” זכתה הודו בשמונה טייסות של מטוסים בריטיים. גרעין זה גדל בהדרגה עם רכישת תוספת מטוסים חדישים. בשנת 1955 סרבה הודו לקבל הצעה סובייטית לספק לה מטוסי „מיג” ו„איליושין”. תחת זאת בחרה הודו במטוסים בריטיים מטפוס „קנברה” ו„הוקר-האנטר”, ובמטוס הצרפתי „מיסטר”. ברם, בשנת 1961 שינתה את מדיניותה וכתריסר מטוסים מטיפוס „אנטונוב-12” נתקבלו על-ידיה. עוד קודם-לכן רכשה מספר הליקופטרים רוסיים מטיפוס „מי-4” („האונדס” — לפי הכינוי שלהם במילון-השמות של נאט"ו לדגמי כלי-הטיס הסובייטיים).

התעשייה-ההודית יצרה מספר מטוסים קלים, אולם חיל-האוויר נאלץ לסמוך בעיקר על תוצרת זרה ומצב זה אינו עתיד להשתנות במשך זמן-מה לפחות. הודו מפתחת מטוסי-קרוב סילוניים משלה. טיפוסי המטוסים העיקריים שבשירות הם „קנברה”, „הוקר-האנטר”, „ליברייטר”, „ואמפיר”, „מיסטר” ו„גנאט”. עצמת חיל-האוויר בשנת 1960 (כפי שנמסרה) היתה 26.400 אנשים וכ-450 מטוסים פעילים. מאז כבר החלו בביצוע תכניות להרחיבו עד כדי 25 טייסות, המצוידות במיטב מטוסי-הסילון החדישים. לכשתושלמה תכניות אלו יהיה ביכולתו של חיל-האוויר ההודי לתרום להגנת רכסי-ההימליה. טייסים הודיים מאומנים ומתורגלים בהודו ולרשות החייל עומד שפע של חומר-אנושי טוב. טייסים הודיים פעלו היטב במשך שלבי-הסיום של מלחמת-העולם-השנייה.

בתור עתודה הוקמה בשנת 1955 „אירית-העזר ההודית”, המושתתת על

התנדבות ועל שרות-חלקי. לגוף זה חמש טייסות המוצבות בערים הראשיות אשר ארבע מהן מצוידות במטוסי סילון.

הצי

הצי ההודי קטן בהרבה מחיל-האוויר. כשפרשו האנגלים, נצבה בפני ההודים בעיית הגנתם של חופיהם. המשתרעים לאורך כ-5700 ק"מ. לאחר פיצולו של "הצי ההודי המלכותי" הישן זכתה הודו בארבע כלי-שיט מדגם "סלופ", ב-12 גורפות-מוקשים ובקורבטה אחת — אכן, כוח קטן למדי בשביל משימה שכזו. מאז גדלה בהדרגה עצמתו של הצי וכיום הוא מונה נושאת-מטוסים אחת, שלוש משחתות, שמונה פריגטות, 12 גורפות-מוקשים ועוד כלי-שיט קטנים אחרים. שתי מספנותיה מייצרות עתה אניות קטנות.

הצי נאלץ להסתפק ב"מקום שלישי", אחר שני השירותים האחרים. נראה שהודו אינה חוששת לפלישה מן הים כפי שהיא חוששת לפלישה יבשתית, ובהתאם לכך חלקה את אמצעיה.

פותחה אף זרוע של אוויר-ציית, אולם עודנה קטנה הן במספר והן בכושר-פעולה. נוסף לכך קיים קורפוס-קדטים (חניכים) ציי בשביל בני-נוער, המושתת על התנדבות ושרות חלקי.

יחסי-חוץ

יחסיה של הודו עם מדינות זרות ידועות עלולים להראות בלתי-רגילים מעט. אולם יש לה בעיות מיוחדות והיא סובלת מלחצים ימתיחויות אחרים אשר בחוץ-לארץ אין מיטיבים לעמוד על משמעותם וערכם. דאגותיה העיקריות של הודו מופנות לשלוש מדינות והן, לפי הסדר, פקיסטן, סין-הקומוניסטית ורוסיה-הסובייטית.

פקיסטן

בדבר-ימיה של הודו משולבים לא מעט מעשי-טבח בין-גזעיים, ועקבות של פחד ושנאה עדיין מתקיימים ומשפיעים על יחסיה עם פקיסטן. עם החלוקה נשתלבה לוחמת-הגזעים והשנאה המסורתית בין ההינדים למוסלמים זכתה לתחיה עזה ונמרצת. מאז הקמתה נחשבה פקיסטן ל"אויב" הראשי וקשמיר לסלע-המחלוקת העיקרי. הגם שקר-שביתת-הנשק בקשמיר נשאר "יציב", ארעו במשך השנים תקריות רבות בין שתי המדינות, בנקודות בהן יש להן גבול משותף. במועד כה מאוחר כחודש אפריל 1959 הופל מפציץ-סילון הודי מעל לשטח פקיסטן.

ה"שחיקה הזוחלת" בה פתחה סין בשנת 1959 החרידה לא רק את הודו אלא אף את פקיסטן והביאה לידי הסכם כפוי כלשהו בין השנים במספר סכסוכי-גבול. במשך חדשים אחדים נבאו הכל להצלחת הידידות המחודשת, אך מצב זה

לא האריך ימים והדעות-הקדומות שברקע שבו לתפוס מקום בקדמת הבמה. פקיסטן האשימה את הודו בהקמת כוח-צבא חדיש במטרה לתקוף אותה, בעוד שהודו, שבאה במבוכה עקב משלוחי מטוסי-סילון מארה"ב לפקיסטן, השיבה בהאשמות-נגד, בעת כתיבת מאמר זה (בינואר 1962), עוסקים שני המנהיגים, ראש-משלת הודו נהרו ונשיא פקיסטן איוב-חאן, בהטחת האשמות פומביות זה כנגד זה. הקרע בין שתי המדינות טרם נרפא והוא עמוק יותר מכפי שסבורים רבים במערב.

סין הקומוניסטית

במשך שנים ניסה נהרו לנווט את ארצו לנתיב של נייטרליות בין "מזרח" ל"מערב". תקוותו היתה כי יהפוך לידיד ובעל-סוד של שני הצדדים כאחד, אך מבלי להכנס לבריתות-הגנה עם אף לא אחד מהם. לכאורה לא שינה לגביו כיבוש טיבט בידי סין בשנת 1951 ולא כלום. נהרו הוסיף להשתוקק לרכישת ידידותה של סין הקומוניסטית. במשך שנים צידד בקבלתה לארגון האומות-המאוחדות. הגם שקיים שינוי עצום בין אמנותיהן הפוליטיות הרשמיות, הטיף נהרו בהתמדה לדו-קיום בשלום. נושא זה היה כה מודגש וחד-סטרי אצלו עד כי בשנת 1957, כשסללו הסינים בעזות-מצח מאין כמוה כביש המחבר את טיבט עם מחוז סינקיאנג דרך לאדאק — שהיא שטח הודי — לא טרח נהרו למחות בפני סין ואף לא מצא לנכון להודיע לעמו על עובדות-המעשה.

רק בחודש אבגוסט 1959, כשתקפו גייסות סיניים את מוצבי-הגבול ההודיים ללא כל העמדת-פנים, רק אז נתפכח נהרו לחלוטין מאשליותיו. בחדשי ספטמבר ואוקטובר של אותה שנה ארעו התנגשויות-פטרולים וחדירות נוספות, וגייסות סין הקומוניסטית כבשו למעלה מ-23,000 קמ"ר משטחה של הודו. שטח זה גדל אחר-כך עד כדי למעלה מ-31,000 קמ"ר. מפותיה של סין הקומוניסטית מראים כ-92,000 קמ"ר משטחה של הודו כשייכים לסין.

צ'י-אן-לאי הציע "גבול מפורז", אולם נהרו לא הסכים וסרב להפגש עמו לשיחות. בחודש אפריל 1960 ביקר צ'י-אן-לאי בהודו, אך הפגישה היתה קרירה ולא הביאה לכלל הסכם.

ברית-המועצות

ברית-המועצות רכשה לעצמה בהדרגה מדרך כ-ררגל בתחומים הטכניים והתעשייתיים של הודו. לשנת 1960 הובעה הסברה שכמעט 49% מכלל הטכנאים הזרים הנמצאים בהודו הינם רוסיים. סיוע רוסי — טכנאים, מלוות, ציוד — כוון למפעלי-פלדה ולמפעלים אחרים, בהם אף חיפוש-נפט על-ידי הרוסים, בתוך הודו. בחודש פברואר 1960 ביקר חרושצ'וב שנית בהודו. כשניסה נהרו לשכנעו להפעיל את השפעתו לריסון מדיניותה של סין הקומוניסטית, סרב חרושצ'וב לדון

בענין. מאוחר יותר באותה שנה קבלה הודו מטוסים רוסיים ויתכן כי ציוד נוסף מסוג זה, נמצא בדרכו אליה. שורת הדעה כי הודו סרבה לקבל כלי-זין וציוד צבאי מסוגים אחרים. בחודש מארס 1961 הוכרו כי כמויות של דלק תיבואנה להודו מברית-המועצות, צעד שקרוב-לודאי לא גרם נחת-רוח רבה לסין הקומרוניסטית.

נראה שההשפעה הסובייטית גדלה-והולכת. חרוש'צ'וב מוכן לספק כלי-זין, דבר שהוא תמוה כלשהו לאור העובדה שנשק זה משמש בראש-וראשונה להגנה מפני סין הקומוניסטית, אחותה לרעיון של ברית-המועצות. יתכן שחרוש'צ'וב היה שמח לראות הודו חזקה יותר הפועלת כמשקל-שכנגד לסין הקומוניסטית. היטב ידוע לו, כי אם תיפול הודו בידי סין, אזי יהיה חלק עצום מיבשת העולם נתון לשליטתו של קומוניזם נוסח מארס-ה-טונג. במקרה כזה תפחת בשיעור יחסי השפעתו של הקומוניזם נוסח מוסקבה.

מדינות אחרות

ניתן לסכם ביתר קיצור את יחסיה של הודו עם מדינות אחרות. היא ידידותית וקרובה לבריטניה, בהיותה מקבלת ממנה נשק, כסף וסיוע אחר. גם כלפי ארצות-הברית היא ידידותית אם כי יותר מסויגת, אך נאותה לקבל ממנה מלוות וסיוע מסוג אחר. קנדה סייעה לה להקים כורים אטומיים. בדרך כלל היא ידידותית לארצות אחרות, אך אינה קרובה אליהן ביותר. מחמת סיבה מעורפלת כלשהי לא הכירה הודו בישראל.

הודו היא חברה נכבדה בארגון האומות-המאוחדות. היא מביעה את דעתה על עניני העולם ונוטלת חלק מלא בפעולות האו"ם. היא שגרה יחידת-אמבולנסים לקוריאה ומאוחר יותר אף סייעה בריגדה הודית למבצע החזרת שבויי-המלחמה. בהודו-סין ספקה צוותי משקיפים צבאיים ואזרחיים. היא תרמה גדוד חיל-רגלים ל"כח החירום הבינלאומי", לתפקידי-משמר בין מצרים לבין ישראל. בעת האחרונה שלחה משקיפים צבאיים ללבנון וכעת יש לה גייסות בשיעור בריגדה בקונגו.

בתחום הצבאי הטהור בחוץ-לארץ גס-כך היו פעולותיה נרחבות למדי. מדריכים הודיים הקימו אקדמיה צבאית בחבש ומשלחות של השרותים-המזוינים המאוחדים ביקרו הן בסין הקומוניסטית והן בברית-המועצות. חיל-האוויר ההודי העמיד מתקני-אימונים לרשות בורמה, חבש, אינדונסיה, מלאיה וגאנה. הצי ביצע מספר סיורים וביקורים של רצון-טוב בכל רחבי-העולם.

השוואה עם סין הקומוניסטית

השקפתה הנייטרלית והדמוקרטית של הודו עלולה להביאה, בסופו של דבר, לידי מגע עזין עם סין הקומוניסטית השואפת לכיבוש העולם.

להודו ולסין הקומוניסטית מספר תווי-אופי משותפים, כמו אוכלוסיות עצומות הגדלות והולכות, רמות-חיים נמוכות וקשיים בהזנת ההמונים. שתיהן מדינות חקלאיות הנמצאות אך בשלבי התיעוש הראשונים, ושתיהן נחשלות מבחינה טכנית.

לכאורה נתון היתרון בידי סין הקומוניסטית, משום שאוכלוסייתה מגויסת וחדורת-הכרה. לרשותה עומד צבא גדול (יתכן כי הוא בן 4,500,000 איש, עם מיליציה של 250,000,000 איש המשמשת לו כעתודה), וחיל-אוויר גדול (יתכן כי בן 3000 מטוסים מבצעיים), כשארשות לוחמיה שפע של כלי-זין מקובלים. מפקדיה כבר נתנסו במלחמה בהפעלת גופי-גייסות גדולים. לעומת זאת, לרשות הודו צבא וחיל-אוויר קטנים בלבד, היא סובלת ממחסור בנשק מקובל ופיקודה-העליון לא נתנסה מעולם במלחמה בקנה-מידה גדול.

נראה שיתרונותיה העיקריים של הודו הם קורה-הגנה הטבעי של רכסי-ההימליה, תלותה של סין הקומוניסטית בנדיבותה של ברית-המועצות בכל הנוגע לדלק-מטוסים, ומערכות החבורה-הוקשר סיניות המתוחות יתר-על-המידה. כמרכזן, הודו יכולה לסמוך על מספר מדינות כי תבואנה לעזרתה — הן בחומר והן ברוח — בעוד שסין הקומוניסטית ניצבת לבדה ואין לה כל ידידים בעלי ערך. אין לה היכולת לסמוך בלב שלם אף לא על אחותה-לאומנה, רוסיה הסובייטית, המסייעת בנפש חפצה לחימושה של הודו כדי להדוף תוקפנות סינית.

כדי להשיג תוצאות של ממש במעשי-איבה יהיה על סין הקומוניסטית לכנס חיל-משלוח ענקי, כל שירותיו המסייעים ההכרחיים, ולקיים קרית-חבורה רגיל על-פני המכשול הטבעי העצום שמהוים רכסי-ההימליה. שורר ספק האם תוכל סין לעשות כן, היות וצבאה נייה ונוטה להלך-מחשבה של לוחמה-זעירה.

מסקנה

בהתנגשות פנים-אל-פנים עם סין, מה גורל צפוי לה, להודו? הצבא ההודי הקטן — אך נחושה-החלטה והיעיל — בתמיכת חיל-האוויר שלו, הייב להיות מסוגל לעצור את הסינים במשך זמן-מה, לאורך קו רכסי-ההימליה. יהיה להודו צורך בסיוע זה, שכן לבדה לא תוכל לקיים את המאבק עדי-אין-סוף. חולשתה העיקרית נעוצה בחוסר עתודות. כמעט ודאי שפעולות האיבה תלכדנה את האומה כולה ואף תהפוכנה את פקיסטן לבעלת-ברית. כמרכזן אין סיכוי רב לכך שהודו תמצא עצמה נלחמת נגד סין לבדה.

במקרה שחומת-ההימליה אמנם תיבקע בנקודה כלשהי, עתיד החייל הסיני למצוא עצמו לבדו בארץ עוינת שכל אנשיה כנגדו — מצב השונה עד מאוד מניהול טקטיקה של לוחמה-זעירה על רקע של אוכלוסית-איכרים אוהדת, דבר שכבר הוכח במידת-מה בקוריאה.

נסיונות בקורס אימונים הפוז

הגנרל ל. ג. פון שוואפנבורג

כללי

מה שידון להלן אינו „הצעה“ בעלמא, שנוסחה ברוב חכמה ופקחות. זהו הנוהל שנבחן על ידי גייסות השריון הגרמניים במשך השלב האחרון של מלחמת העולם השנייה, שלב המחסור הקשה ביותר בכוח־אדם מאומן. אימוניו של קורס־הפוז ומאוחר או העמידו למעלה ממחצית כוח־האדם של היחידות הלוחמות הגרמניות בקרבות כגון קרבות־ארנהיים ובמערכת־הבליטה. שר ההגנה הגרמני הנוכחי, שהוא איש תבונות, ציין לא מכבר, באזני כנס גדול, את הקושי העצום הכרוך בהשלכתן הימה של תפישות שנתישנו. מובן שהצדק עמו. אבל כאשר לאימונים צבאיים, טרם יישם הוא־עצמו את העיקרון האמור.

המטרה היא ליצור חייל המסוגל לחום באויב ביעילות — ולאמן חייל זה תוך פרק זמן קצר ככל האפשר. דבר זה מותנה גם בכך, שיהיה ברור לנו לגמרי מה עלינו להשליך כמיותר. אכן, זו דרישה מרחיקת־לכת ביותר. אם נקלפנה מכל קליפותיה, הרי גלעינה מציג את השאלה: איזה נסיון, התיאורטי, או המעשי, הוא המוסמך להכריע מה להשליך מן האימון ומה לא.

אחד האנשים הנבונים ובעלי הנסיון הנרחב ביותר בקרב לוחמי הגייסות־המוטסים הגרמניים בימי המלחמה, אדם שעתה הינו מרצה בבית־הספר גבוה, נשאל: איזה חלק ממה שקיבלו או באימוניהם גייסות התחלופת, ניתן היה לניצול מעשי על ידם, בקרב? תשובתו: עשרים אחוז. אכן, זו הערכה קטלנית של אורח־האימון המקובלים. כמו כן נכון, כי שעורן הגדול ביותר של האבידות עולה בחלק הגייסות שהגיעו זה מקרוב משרות בעורף; וכי הרבה ממה שחייבים גייסות אלה ללמוד בקרב אפשר היה ומן הראוי היה — כי ילמדוהו באימונים. הגדול בחטאים אותו חוטאים צבאות רבים, במיוחד בגרמניה, הוא „תרגול הסדר“. היתה לו הצדקה לפני זמן רב, למשל כאשר שלישי־לשעבר של פרדריק־הגדול, פרידריק וילהלם פון שטויבן, צריך היה לארגן מחדש בצורת יחידות של־מש גופים רופפי ארגון של צידי יערות אמריקניים, שבצבא ואשינגטון — וזאת בתקופה בה הארגון המוצק היה מונח ביסודן של תכניות־הקרב המכונסות, עליהן נתבססה אז הלחימה הסדירה.

תורה־האטום מצריך „תפנית בת 180 מעלות“. הוא מחייב, במשך תקופת האימונים — בין אם תהיה מרוכזת עד לשלושה חדשים ובין אם תהיה מורחבת עד כדי שנים־עשר חודש — בראש ובראשונה דבר אחד: הכנתו הרוחנית, הפסיכולוגית והטכנית של החייל לקראת „בדידותו האכזרית של הלוחם־הפרט בצורת הקרב הפזורה“. כך כונה הדבר, כינוי קולע, בחוברת הסברה מפוכחת ושנונה שדנה בנושא. הדבר נכון לגבי מלחמה מקובלת בת ימינו, ממש כפי שהינו נכון לגבי מלחמה אטומית.

סוג זה של לוחמה „פזורה“ הופך להכרח כאשר מצטמצמות עד כדי אפס האפשרויות להכוונה ולקיום מגע־וקשר, על־אף מציאותו של ציוד מעודכן וחדיש ביותר.

אלה המכירים את העידן הריאקציוני שלאחר־נפוליאון שהשתרר בצבאות השונים — למשל בצבא הרוסי של ניקולאי השני, או בצבא הפרוסי — יודעים גם כן באיזה מהירות נשכחים לקחי המלחמה ומקומם נתפס על ידי הלכיה־רוח של הדורות הקשישים יותר, המחזיקים בכל עמדות־המפתח. מגמה זו קיימת אף כיום.

עדיין כדאי להקדיש מעט שימת־לב לפקודה אשר גודריאן, בכהנו כ„מפקח כללי לגייסות־השריון“ בחזית המערב, מצא לנכון לתתה לאחר שיחה שניהל עם מחבר מאמר זה. הדבר קרה בחודש מאי 1943, והפקודה נתנה לחיל אשר לזכותו כבר נרשמו שלוש וחצי שנות לוחמה. שבדרך כלל היו עטורות הצלחה. וזו לשון הפקודה:

מפקח כללי
לגייסות שריון

29 במאי, 1943

דווח לי כי אימוניהן של דיביזיות משורינות וממונעות, במערב, מקבלים כוון אשר כלל אינו מביא בחשבון את חומרת המצב.

לפיכך אני מצווה:

1. זכות־בכורה בכל החילות תנתן לאימוני־נשק. אפילו בעזרת תחמושת מעטה ניתן להשיג רמה גבוהה של כושר־יריה.

2. אני אוסר:

א. תרגולת־סדר — בעמדה כסתירה לאימוני קרב, ולאמצעי ההכנה לאימוני־קרב.

ב. תרגולת כחובת־שגרה בככר המסקרים, מגרש־הספורט וכדו'.

ג. אימונים המפוצלים לפי חלוקת הזמן ולפי מבנה־התכנית, על פי רמת־היחידות; לדוגמא, ארבע שבועות אימון הכתה, שלושה שבועות אימון־המחלקה, שבוע אחד אימון־הפלוגה.

האימונים חייבים להיות שלמות אורגנית, כבר מעצם ההתחלה. אסור שיקרה, כי יחידה תמצא עצמה פועלת בתכנית־גדודית בפעם הראשונה אך בהיותה לנוכח האויב, במקרה שתוטל לקרב לפני הזמן המשוער.

ב. נקודות התורפה המוכרות שלנו תוענק זכות קדימה; לדוגמה: קרב לילה, ירי חשכה ובדמדומים, לחמת יערות וחורשות שיחים; העלמה והסתר; אני ממליץ לתרגל את הגייסות ולהדריכם, בהתאם לספרי ההדרכה החדשים שהוצאו מטעם המפקדה העליונה לכוחות היבשה, בסוגי פעולות אלו:

1. הרובאי והכחה בפעולת לילה.
2. לחמת יערות.
3. העלמה ומסתור.
4. לבסוף, אני קורא למפקדים, כולל אלו שבדרגים הרמים ביותר, להפיק מירב התועלת מכל הזמן שלרשותם, ולוודא גיוון האימונים על ידי קיום פיקוח תמיד על תכניות האימונים השבועיות.

תנאים מוקדמים ל"קורס הפוז"

"קורס הפוז" מצריך:

- א. מדריכים שאומנו לתכלית זו.
- ב. מציאותה של כיתת ההדגמה. היקפה של פלגה זו יוגדל, בהתאם לצורך.
- ג. סיור השטח לפני התרגיל על ידי המפקד האחראי — אפילו במקרה של תרגילים קטנים, או תרגילי לילה ותרגילי דמדומים.

- ד. מסלול קרב.
- ה. שטח קרקע מתאימים מעבר לגבולות אזור האימונים של הבסיס עד כמה שהדבר אפשרי בתנאי ימי שלום.

עקרונות להגשמת האימון

כלל: יש לערוך אֶרְוֹק אימוני לחימה חיוניים וחוסכי חיים. המטרה היא להעמיד לוחמים — ותו לא.

א. המקום לעריכת האימונים היומיומיים הוא מסלול הקרב. כל תקופת האימונים, בין אם אלו שלושה חדשים בלבד או יותר, חייבת להיות מחושבת ומנוצלת באופן היאה לכבודו של איש עסקים בעל נסיון ארגוני וכספי נרחב. המכשיר שבו ניתן להשיג זאת הוא תכנית האימונים. תכנית זו תהיה נתונה לפיקוח מתמיד של המפקדים האחראים — וניתן יהא להחליף בה חלקים חלקים, לשם המרצת המחשבה והילופי רעיונות.

ב. מטרת האימונים היא להעמיד איש לוחם, רב-נסיון ומסוגל למחשבה עצמי דמוי איש קומנדו או "צייד".

ג. מסלול הקרב חייב שיהיו בו מתקני הדרכה טובים לצורך אימונו של החייל-רגלי בדרישות הקרב ההכרחיות. אימוני-נשק, העלמה ומסתור, התחפרות, סיירות.

(1) "צייד" — שם מסורתי המוענק בצבא הגרמני ליחידות רובאים בעלי אימון מיוחד בצלפות. לוחמת יערי-סובו-יהרים. מאוחר יותר זכו לכינוי זה גייסות מוצנחים. השם מרמז על סגולת הלחימה העצמית. יחידות אלו דומות מאוד ליחידות ה"ריינג'רים" של צבא ארה"ב פרט לצד הייחודי שבאחרונות. — המעור.

פעילות זו אין להפרידה לפי חלוקת-זמן, או ללמדה בזו אחר זו — הכרה בלמד דברים אלה כולם בעת-ובעונה אחת, כפעילויות הכרוכות אהדדי.

מסתבר כי לאור האמור לעיל, החטוח, בצורתו הטהורה, הופך למיושן. אין סיכוי רב כי חלקת-קרקע, "יוצאת-דופן" מעין זו תמצא אי-פעם במציאות המלחמה.

ד. הדגש באימונים מושם על ירי תכליתי יותר מזה של האויב. בירי כזה צפון הטוב בסיכויים לשרוד בחיים.

ה. הדרכה בקליעה מתחילה מיד בתחמושת חיה. כיום מותרים על ה"הוקוס-פוקוס" המסורתי של אימוני תיאוריה ופרקטיקה (מסלולי-עופה, כדורי-תרגול, כדורי-סרק). משמכיר החייל את "מצבי היריה" הראשונים, מניחים מיד לשיקול דעתו את ההחלטה — האם לירות, או לנצור את אישו. במסלול-הקרב אין המתאמן עתיד לדעת אילו מטרות תופענה, לכמה זמן ובאיזה טוח.

ו. באשר לכלי-הזין, הרי אימון-רגלים בסיסי צריך לכלול רובה-סער, תת-מקלע ורובה-צלפים (נשק מחלקתי) בלבד.

ז. מצבי היריה יש ללמד ביום השני לאחר החיול. בין אם חלוקת הציווד כבר הושלמה, ובין אם לאו. אימוני לילה נפתחים תוך שלושת הימים הראשונים וכן ירי באפלולית הדמדומים או בעלות השחר. כדורי-סרק יעלם למן עצם ראשית האימונים.

ח. תרגולת בכל צורה ושם שהם אסורה לחלוטין.

משמעת בסיסית ניתן ללמד כבדרך-אגב, באמצעות השגרה היומיומית; מפקד וכד'.

נ. אסרת הדרכתם הנפרדת והשיטתית של הפרט בתחילה ואחר-כך של הכיתה והמחלקה, כפי שמקובל. תחת זאת ננקטים אורח-אימון המושתתים על גידול אודגני (של מסגרת האימונים). לאחר ימים מעטים בלבד של הדרכה באימון הפרט, מתגוון האימון על ידי חליפין — יום אחד אימוני-כיתה ולמחרת אימוני מחלקה וחוזר-חלילה. משגים ורישול יש לגלות ולחסל בקור-רוח על ידי בחינה ותיקון — או על ידי הפעלת יחידת ההדגמה.

המחשבה-המנחה חייבת להיות יצירתן של יחידות קטנות הניתנות להפעלה מעשית תוך פרק זמן קצר ככל האפשר.

פ. חלק ניכר מזמן האימונים, כשליש, יש להקדיש ללוחמת לילה, שחר ובין-ערביים. עלטה, תנועות בהשקט, ירי לילה ודמדומים, התחפרות בדממה וקרב פנים-אל-פנים — כל אלה הם מצבים חשובים שאותם הכרחי להביא בחשבון האימונים. בערך רבע מכל התחמושת המצויה יש לנצל לירי לילה ודמדומים על ידי כל כלי-הנשק.

י. אימוני לילה יש להשתית על תכניות מיוחדות לאימוני לילה.

א"א. ההתחפרות והסוואה שייכים לדברי היסוד של הקרב. את שני אלו הכרחי ללמד מתוך מחשבה שעל החייל שהשלים את אימוניו להיות מסוגל לעמוד במספר דרישות חיוניות של התחפרות והסוואה, בהיותו בקרב. הוא חייב, בתנאי שדה, ביום או בלילה, להיות מסוגל להתחפר בקרקע ולהסוות את גופו ואת כל ציודו האישי לו הוא נזקק בקרב; וכן להקים כל מיני צורות מחפה, כמו שוחות-שועל, עמדות-גשקיתת, תעלות-קשר, הפירות מעגליות וזויתיות.

י"ב. בכל עת על מדריך המצויד במשקפת להשקיף "מצד האויב" על ביצוע משימות-האימונים של הפרט, הכיתה והמחלקה. רצוי שיהיה זה אדם בעל נסיון קרבי עשיר. המדריך-הצופה מצויד בדגל אדום, ובהניפו דגל זה — פוסקת מיד כל הפעילות. אזי ניגשים לחיסול המשגים, בזה אחר זה, עד שנחה דעתו של המדריך.

י"ג. בכל פעילות-אימונים של פרטים, וכן של יחידות קטנות, יש לנצל את יצר התחרות במצבים ההולמים ביותר ניצול שכזה.

י"ד. כדי לאמן את החייל למחשבה עצמאית, אין אפשרות לוותר על תרגילים ספונטאניים (שלא הוכן לקראתם מראש). תרגיל כזה יכול להיות שיבוצע על-ידי קבוצת טירונים באורח מסורבל ובתוצאות בלתי-משביעות-רצון; אבל אחר כך ניתן לנצלו לשם הדגמה — ולשפר את ביצועו בין אם על-ידי הדרכה ישירה, בין אם על-ידי בחינה-ותיקון, ובין על-ידי ביצוע-חוזר מושכל באמצעות יחידת ההצגות. חיפוי-משגים ובקורת-עצמית של המתאמנים משמשים כעזרי-אימון רבי-ערך.

הגם שאורח-אימונים זה יקר בכסף, ומצריך כשרון-אירגוני — וכן, מעל לכל, מאמץ מחשבתי ורוחני — עתיד הוא להשתלם הודות לחיי-אדם שיחסוך.

מסקנות

שיטת "קורס-חפוז" המשקפת בנאמנות את מציאות שדה-קרב, אינה פשוטה. קודם כל, כדי שתצליח הכרחי שהמפקד-הבכיר יהיה בעל שליטה מושלמת בחומר-האימונים. ככל שיקצר פרק-הזמן העומד לרשותו — כן חייבת לעלות איכותם של המדריך-הבכיר ושל עוזריו.

אותם חילות-לוחמים וחילות-שרותים הנזקקים לאימונים טכניים מורכבים — לדוגמה, יחידות-קשר — זקוקים לתקופת-אימונים ארוכה ב-25 אחוז מזו לה זקוקים "רמניה-שריון"². רשויות-הגיוס יסייעו לענות על צרכיו המרובים של

2) בצבא הגרמני — כוחות רגלים ושריון המשלימים זה את זה במידה כזו עד שלא ניתן עוד להגדיר את היחידה כמשוריית בעיקרה, או כרגלית בעיקרה. המונח "חיל-רגלים רכוב" נכון רק במידה שהמדובר באורח-הלחימה. אך בעוד שיחידת רמני-שריון היא ארגון-של-קבע, הרי חיל-הרגלים רכוב אינו אלא אמצעי הנועד לענות על צורך חולף וארעי.

צבא חדיש במומחים, אם יציבו באופן מושכל, ליחידות השונות, את המגויסים בעלי האימון הטכני. צבא-שביצריה עושה זאת בהצלחה רבה. במדינות אשר בהן, מחמת סיבות פוליטיות פנימיות, או עקב דעה-קדומה, לא נהוג שירות צבאי כללי — ניתן לעודד באמצעות קורסים, מענקי-לימוד וכדומה את השגתם של ידע ומומחיות מיוחדים ורצויים (כמו, למשל, רשיון-נהיגה, דרגת-שוליה במקצוע רצוי, וכיר"ב).

החייל הרוסי היה בדרך כלל בעל עדיפות בתחומים אחדים — לדוגמה: הסוואה ומסתור, לוחמת-יער, לוחמת-לילה. אכן, במהלך-חייו קרוב הוא לטבע יותר מן האדם המערב-אירופי. לכן יש לשים דגש מיוחד באימונים בתחומים אלו. הנני מזכיר את הערותיו של איש-צבא גרמני ידוע, למוד-מלחמה. הוא הדגיש, כשנדונו שאלות אלה, כי האדם במערב מדליק אור מדי התעורר הצורך, בעוד שאיש-הכפר הרוסי, לעומתו, מורגל להסתדר באפלה ובאפולולית — ומסוגל לפעול בהן ללא כל קשיים.

הצלחת כל אימונים קצרי-זמן מכל סוג שהוא תלויה באיכותו של סגל-ההדרכה ובאימוניו.

אימונים קצרי-זמן מצריכים מערכת משלהם. יש לכונן אותה בנוסף למערכת שהוקמה בשביל גייסות המשרתים לזמן ארוך.

קיצוב קפדני באמת של תקופת-השרות-הצבאי היווה תפישה בלתי ידועה למרבית צבאות אירופה שלפני מלחמת-העולם-השנייה. כיום, ולו רק מחמת סיבות כלכליות, נודע לתקופת השרות-הצבאי ערך שונה עד מאוד מאשר בתקופה בה אפשר היה לבזבו את "ערך הזמן" — ואף בזבוזהו ביד רחבה.

הצבא הגרמני הישן, על אף כל מעלותיו האחרות, לא טיפח מעולם מסורת של חסכון-זמן.

עם זאת, דוגמה למה שניתן ללמד — ואף ללמד בפועל — בפרק-זמן קצר מאוד, בשלביה האחרונים של מלחמת-העולם השנייה, מוגש בטבלה הרצופה בעמ' הבא.

לואר גרטי

0110 000
168281/P
38 1001 99
110210 000

50-1-P